

RIS3 στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας Συμπεράσματα Συνάντησης Εργασίας

Ομάδα Εμπειρογνομώνων
Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γ.Δ. Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής

**Αναπτυξιακό Συνέδριο Στερεάς Ελλάδας
23 Απριλίου 2013**

Σχεδιασμός στρατηγικής RIS3

Ομάδα εμπειρογνομόνων DG REGIO και οι τεχνικές συναντήσεις στις Περιφέρειες έχουν ως στόχο:

- Να βοηθήσουν στο σχεδιασμό της στρατηγικής σύμφωνα με τις κοινές σε όλες την ΕΕ προδιαγραφές RIS3
- Να συμβάλλουν στη θετική αξιολόγηση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) και στην αποδοχή των Επιχειρησιακών προγραμμάτων
- Η Ο.Ε. δεν εκπονεί τη στρατηγική, ούτε ορίζει τις βασικές επιλογές της Έξυπνης Εξειδίκευσης
- Δεν υποκαθιστά τις ομάδες τεχνικής υποστήριξης

Κεντρικά θέματα προς αντιμετώπιση στη στρατηγική RIS3

1. Επιλογές για έξυπνη εξειδίκευση
2. Πολιτική καινοτομίας
3. Πολιτική για clusters
4. Πολιτική ΤΠΕ, ψηφιακά δίκτυα, e-υπηρεσίες
5. Διοίκηση – διακυβέρνηση της στρατηγικής RIS3

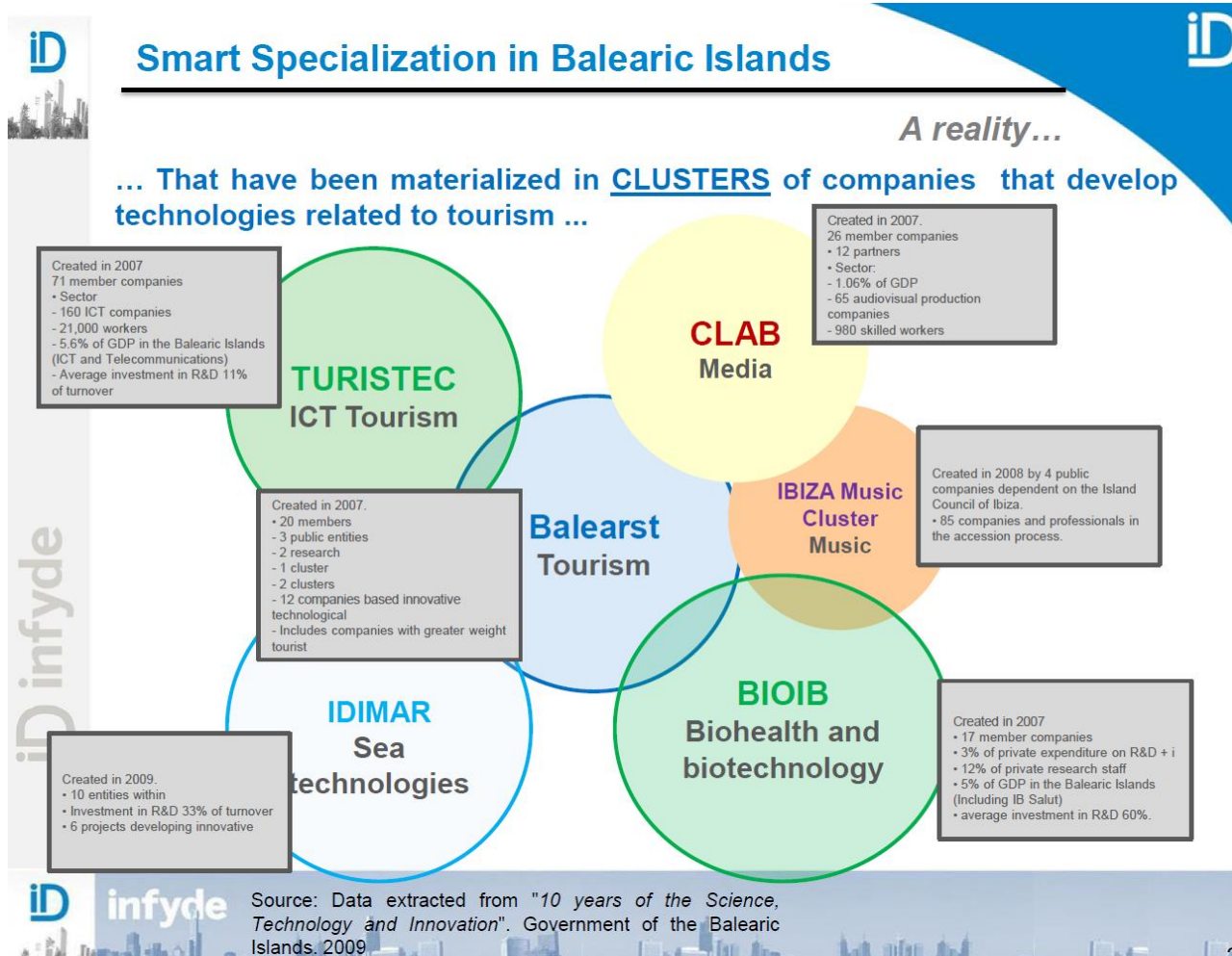
Έξυπνη εξειδίκευση

Έξυπνη εξειδίκευση

Είναι:

- Εντοπισμός και επιλογή για υποστήριξη παραγωγικών κλάδων για **διαφοροποίηση / εξαγωγές**
- Υποστήριξη του μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας μέσω μιας διαδικασίας «**επιχειρηματικής ανακάλυψης**» ευκαιριών στη διεθνή αγορά
- Στρατηγική για επιλεγμένα **έργα και δράσεις καινοτομίας** σε κάθε Περιφέρεια.
- Διπλή μεγάλη συγκέντρωση: (1) πόρων σε μικρό αριθμό κλάδων, και (2) έργων σε μεγάλα έργα.

Σε «μονο-τομεακές» περιφέρειες η ΕΕ είναι αμεσότερη

1. Η περιφέρεια **προσδιορίζει δυνατότητες διαφοροποίησης** σε σχέση με τον κυρίαρχο τομέα

2. Εντοπίζει **τεχνολογικές και μη τεχνολογικές καινοτομίες** που θα στηρίξουν τη διαφοροποίηση

Έξυπνη εξειδίκευση στην Στερεά Ελλάδα ???

Μεταποίηση

Αλιεία- Γεωργία
– Κτηνοτροφία

	Industry	Rank in Europe	Specialisation	Employment
1	Manufacture of vegetable and animal oils and fats	1	12.35	882
2	Manufacture of tubes	1	10.76	1 427
3	Mining of non-ferrous metal ores, except uranium and thorium ores	2	29.86	1 437
4	Manufacture of cement, lime and plaster	3	15.33	1 511
5	Manufacture of articles of concrete, plaster and cement	3	3.76	2 012
6	Manufacture of grain mill products, starches and starch products	4	6.70	1 493
7	Manufacture of soap and detergents, cleaning and polishing preparations, perfumes and toilet preparations	5	4.62	1 352
8	Manufacture of basic precious and non-ferrous metals	5	6.52	1 656
9	Adult and other education	6	2.86	4 379
10	Manufacture of other food products	8	2.08	5 171
11	Repair of personal and household goods	8	2.63	766
12	Fishing, fish farming and related service activities	9	11.14	2 019
13	Site preparation	10	3.33	2 190
14	Bars	10	2.79	6 312
15	Growing of crops; market gardening; horticulture	11	8.14	28 946
16	Restaurants	12	1.88	9 147
17	Sea and coastal water transport	12	6.25	1 457
18	Farming of animals	16	3.97	4 453
19	Manufacture of structural metal products	18	2.00	3 006
20	Manufacture of builders' carpentry and joinery	19	2.57	1 872

Workshop συμπεράσματα

- Χρειάζεται ένα ευρύτερο αναπτυξιακό **όραμα** για την περιφέρεια και αξιολόγηση σεναρίων εξειδίκευσης.
- **Τομείς για παραγωγική εξειδίκευση** στην ΠΣΕ
 - Αγροτική παραγωγή: Στοχευμένες / έξυπνες αγορές παρά παραγωγή μεγάλης κλίμακας
 - Ενέργεια – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – Γεωθερμία
 - Τουρισμός και παγκόσμιας αξίας τόποι: Δελφοί – Θερμοπύλες
- **Εξειδίκευση σε δραστηριότητες** (όχι κλάδους) οι οποίες διαπερνούν τους κλάδους και δημιουργούν συνέργιες: π.χ. γεωργία – βιομηχανία τροφίμων – περιβάλλον – ενέργεια.
- **Έξυπνη εξειδίκευση σημαίνει μέτρηση**, πειραματισμός και συνεχής προσαρμογή ώστε να μειωθούν οι κίνδυνοι εγκλεισμού σε μικρό αριθμό κλάδων.

Πολιτική καινοτομίας

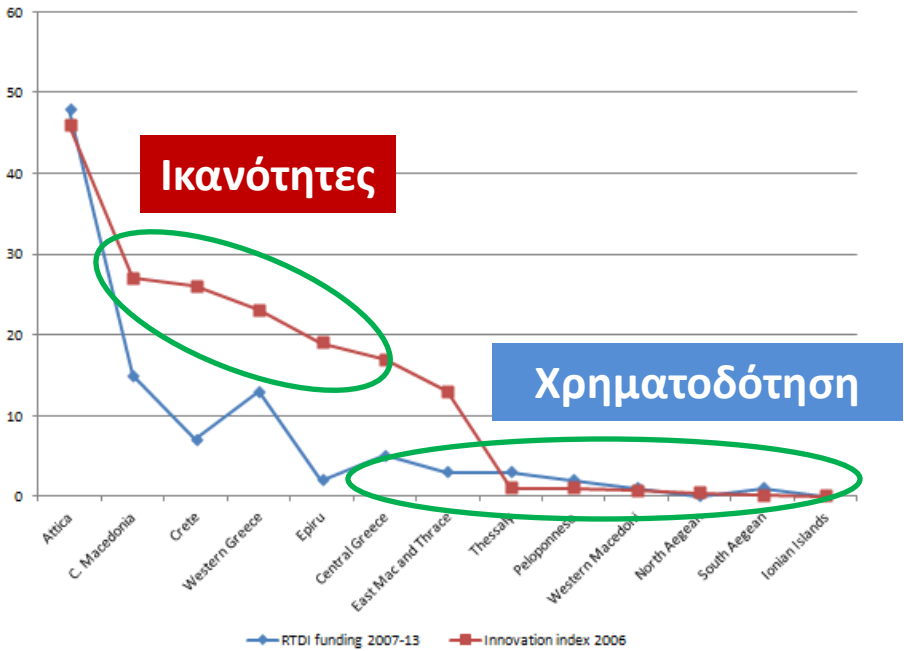
Κύρια πρόκληση: Καινοτομία στον ιδιωτικό τομέα

RRSII – 2006 EU: 0,90 – 0,01	Σύνθετος δείκτης καινοτομίας	Ανθρώπινο ι πόροι επιστήμης και τεχνολογίας	Διαβίου μάθηση	Μεταποίηση υψηλής τεχνολογίας	Υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας	Δημόσια Ε&Α	Ιδιωτική Ε&Α	Διπλώματα ευρεσιτεχνίας
ΑΤΤΙΚΗ	0,46	111	19	51	79	95	27	13
KENTR. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0,27	85	14	31	45	77	8	3
ΚΡΗΤΗ	0,26	69	18	9	40	148	3	2
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	0,23	73	14	17	40	126	9	3
ΗΠΕΙΡΟΣ	0,19	80	28	10	39	130	2	2
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	0,17	62	25	35	23	5	14	2
ΑΝΑΤΟΛ . ΜΑΚ - ΘΡΑΚΗ	0,13	62	14	13	28	65	9	7
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	0,10	74	27	19	18	36	5	1
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΣ	0,10	67	13	15	22	3	3 / 5 ?	3
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	0,07	74	-	15	33	11	1	3
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0,04	61	-	10	90	32	1	0
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	0,01	53	-	19	18	5	2	4
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	-	82	-	3	18	18	0	-
Μέσος όρος ΕΕ	0,55	100	100	100	100	100	100	100

Πολιτική καινοτομίας 2000-2013

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 2000-2006							
Στρατηγικές RIS, RITTS, RIS+						1	
Regional Innovative Actions						1	
Περιφ. Πόλοι Καινοτομίας						0	
Άλλες συναφείς:							
GER D	1,15 %	ΕΠΙΧ ΕΙΡ.	3,15 %	ΚΕΝ. ΕΡΕΥ	0,58 %	ΑΕΙ	0,04 %

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 2007 -2013		
Άξονες Ε.Π.	Ευρώ	%
1.Προσβασιμότητα	102.226.000	19,47
2.Ψηφιακή σύγκλιση / Επιχειρηματικότητα	200.099.800	38,11
3.Βιώσιμη ανάπτυξη / Ποιότητα ζωής	212.362.000	40,45
4.Τεχνική βοήθεια	10.312.200	1,96

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (μόνο ΓΓΕΤ)	Euro	%
Επιχειρήσεις	9.388.903	87,05
Οργανισμοί έρευνας	1.397.119	12,95
% του άξονα 2 του ΕΠ	10.786.022	5,39

Πολιτική καινοτομίας: Συστάσεις (1)

- Πρέπει να **προσαρμοσθεί στις τοπικές οικονομίες** της Περιφέρειας: (1) το σύμπλεγμα μεταποίησης στη Βοιωτία, (2) τις νησιωτικές οικονομίες στην Εύβοια και τη Σκύρο, (3) τον αγροτικό τομέα, τον τουρισμό και τους φυσικούς πόρους στη Φωκίδα, Φθιώτιδα και Ευρυτανία.
- Πρέπει να δημιουργήσει ευκαιρίες για **διαφοροποίηση προϊόντων** στους τομείς της μεταποίησης, των τοπικών γεωργικών προϊόντων, καθώς για αξιοποίηση των φυσικών πόρων (βωξίτη, ιαματικές πηγές, πόρους πολιτισμού).
- Εισροές τεχνολογίας για αυτούς τους τομείς πρέπει να προσφέρεται σε συνεργασία με ειδικευμένους παρόχους υπηρεσιών που βρίσκονται στην Αττική και σε άλλες περιφέρειες.
- Η περιφέρεια πρέπει να αποφύγει τη δημιουργία **μη βιώσιμων κέντρων** τεχνολογίας.

(2): **Καινοτομία για όλους**: Πλατφόρμες καινοτομίας

- **Δράσεις στήριξης της καινοτομίας πρέπει να λάβουν τη μορφή «πλατφόρμας καινοτομίας».** Είναι πλαίσια πολλών ειδών (οργανωτικά, πόρων, υποδομών, ψηφιακά, χρηματοδότησης, εξαγωγών) που επιτρέπουν σε μεγάλο αριθμό φορέων να συμμετάσχουν σε πρωτοβουλίες καινοτομίας: **Πολλαπλασιαστές**
- **Οι πλατφόρμες θα πρέπει να επιλέγονται** σε σχέση με (1) επιχειρηματικά μοντέλα για τη **βιωσιμότητα σε βάθος χρόνου**, (2) τη δημιουργία ικανοτήτων και τεχνογνωσίας στην περιοχή, (3) την προσφορά ολοκληρωμένων λύσεων για τεχνολογία-παραγωγή-αγορά-χρηματοδότησης (4) μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων, (5) συμμετοχή μεγάλου αριθμού δικαιούχων, και (6) συμβολή στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας.
- **Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα** μπορεί να είναι το βασικό μέσο εφαρμογής των πλατφορμών. Στις συμπράξεις, ο δημόσιος τομέας καθορίζει τους όρους συνεργασίας και παρέχει τη χρηματοδότηση, ενώ ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει τη διαχείριση και εξασφαλίζει μακροχρόνια λειτουργία της πρωτοβουλίας.

Workshop συμπεράσματα

- Νέα προϊόντα μπορούν να δημιουργηθούν στην τομή διαφορετικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, αρωματικά φυτά και μελισσοκομία, συνδυασμός από αιθέρια έλαια και προϊόντα κεριού για κεραλυφές με δυνατότητες εξαγωγής. Προϋπόθεση είναι η τυποποίηση, συσκευασία, design, υποστήριξη των εξαγωγών.
- Τα τεχνολογικά κέντρα της Περιφέρειας, όπως EBETAM, ΕΘΙΑΓΕ, μεγάλες επιχειρήσεις (ΕΑΒ), αλλά και τεχνολογικά ιδρύματα από γειτονικές περιφέρειες μπορούν να προσφέρουν τεχνολογίες για τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων / διαφοροποίηση των προϊόντων.
- Οι δυσκολίες καινοτομίας στον αγροτικό τομέα προέρχονται από αδυναμίες διάδοσης γνώσεων. Χρειάζεται επαναπροσδιορισμός του θεσμού του «γεωργικού συμβούλου» και ιδιωτικές συμβουλευτικές υπηρεσίες, οι οποίες μπορούν να καλύψουν ανάγκες πληροφόρησης και διάδοσης καινοτομίας στον αγροτικό τομέα.
- Πρέπει να διερευνηθούν οι δυνατότητες των πράσινων τεχνολογιών, η γεωργία ακριβείας, τα συστήματα προειδοποίησης για επιβλαβείς ουσίες, τα συστήματα χαμηλών εισροών παραγωγής.

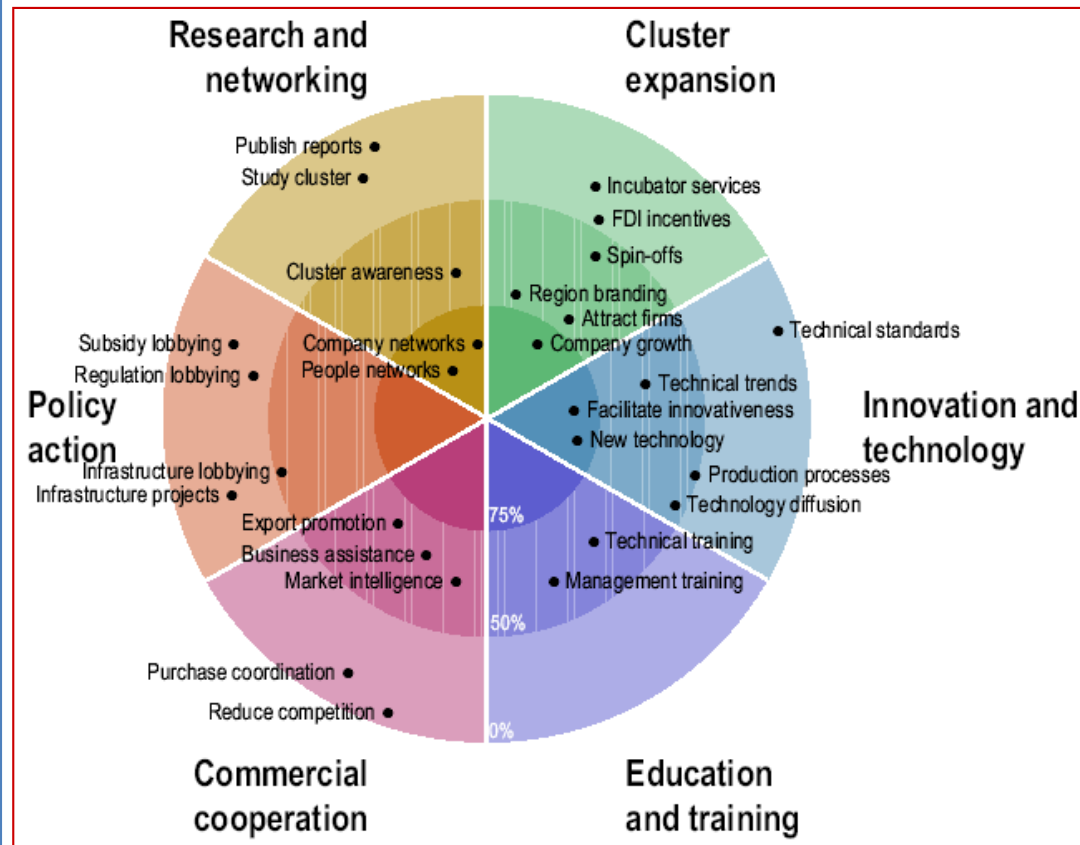
Πολιτική clusters

Clusters: προστιθέμενη αξία

Τα clusters μπορούν να προσφέρουν σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων

- Έρευνα και διασυνδέσεις με φορείς έρευνας,
- Τεχνολογική στήριξη και καινοτομία,
- Εκπαίδευση,
- Εμπορική συνεργασία και προώθηση προϊόντων,
- Επέκταση σε αγορές εξωτερικού
- Να ζητήσουν στοχευμένες πολιτικές

Ανταγωνιστικό (έναντι συγκριτικού) πλεονέκτημα μέσω μάθησης

Clustering στην Στερεά Ελλάδα

Με βάση ποσοτικά στοιχεία του European Cluster Observatory, που αφορούν στο μέγεθος, εξειδίκευση και επικέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων, στη Στερεά Ελλάδα υπάρχουν clusters:

- 🌿 στα γεωργικά προϊόντα, τη γεωργία και κτηνοτροφία (2**) και
- 🌿 στα επεξεργασμένα τρόφιμα, maritime, κατασκευές (1*)
- 🌿 Ενδυνάμει cluster σε κλάδους μεταποίησης με υψηλό δείκτη συγκέντρωσης στην Περιφέρεια ΣΕ.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Να εξετασθούν τα κίνητρα για την ανάπτυξη clusters μέσω διαπεριφερειακών συνεργασιών.
- Να διερευνηθούν ευκαιρίες καινοτομίας στη διασύνδεση μεταξύ διαφορετικών τομέων / κλάδων (π.χ. ΤΠΕ και της γεωργίας).
- Να στηριχθεί η ανάπτυξη φυτωρίων νέων ιδεών, κέντρων καινοτομίας, εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων που προσφέρουν επιχειρηματικές υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας.

Workshop συμπεράσματα

- Τα clusters έχουν ιδιαίτερη αξία για τις μικρές επιχειρήσεις. Το μικρό τους μέγεθος δεν επιτρέπει να αξιοποιήσουν χρηματο-οικονομικά εργαλεία. Δυσκολία clustering λόγω ελλείμματος κουλτούρας συνεργασιών. Παιδεία και προετοιμασία με μακρόχρονο ορίζοντα θα συνέβαλαν στη βελτίωση των επιχειρηματικών συνεργασιών.
- Η υποστήριξη μέσω του Ε.Π. δεν πρέπει να περιορίζεται σε υφιστάμενα μόνο clusters, αλλά να δοθεί η ευκαιρία για επιχειρηματικές συνεργασίες σε νέα πεδία.
- Στον αγροτικό χώρο, η οργάνωση ομάδων παραγωγής πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, όπως και η εισαγωγή νέων συνεργατικών μοντέλων, όπως βραχείς αλυσίδες τροφίμων για την εμπορία και διάθεση τροφίμων.
- Να ενισχυθούν πραγματικές επιχειρηματικές συνεργασίες και όχι ευκαιριακές σε σχέση με τις προκηρύξεις έργων του ΕΣΠΑ.

ΤΠΕ, ψηφιακά δίκτυα, e-υπηρεσίες

ΤΠΕ κατά κλάδο δραστηριότητας

Σημαντικές δυνατότητες για βελτίωση των επιχειρήσεων μέσω χρήσης ΤΠΕ και νέων δυνατοτήτων που προσφέρει το cloud, ανοικτά δεδομένα, εξελίξεις στις τεχνολογίες διαδικτύου.

- **Πρωτογενή τομέας:** Σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης για έλεγχο της ποιότητας, διοίκηση, παρακολούθηση, εμπορία, σήμανση, ιχνηλάτηση, συστήματα πιστοποίησης.
- **Μεταποίηση.** Μπορεί να υποστηριχθεί από ΤΠΕ με εφαρμογή αυτοματισμών, ελέγχου και παρακολούθησης, μείωση κόστους με ηλεκτρονικές προμήθειες, αυτοματισμούς διασφάλισης της ποιότητας. Νέας γενιάς ERP και CRM εργαλεία, σύγχρονες πλατφόρμες e-commerce και δημόσιων προμηθειών. Αξιοποίηση social media για σχεδιασμό, προώθηση προϊόντων, ανακάλυψη αναγκών και νέων αγορών.
- **Ενέργεια, Smart-grid, smart-μέτρηση:** κατανεμημένες εφαρμογές που υποστηρίζονται από σύγχρονα εργαλεία ΤΠΕ για μείωση της κατανάλωσης σε δημόσια κτίρια, κατοικίες, σε βιομηχανίες, καταλύματα.
- **Τουρισμός και πολιτισμός:** προβολή των τουριστικών προορισμών με νέα ψηφιακά μέσα, ελαχιστοποίηση του κόστους διαχείρισης και δαπάνης διαφήμισης, πολλές ομάδες στόχου με αποτέλεσμα την επέκταση της τουριστικής περιόδου.

Ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες

🌿 Ευρυζωνικά **δίκτυα - cloud – FOSS-** ως κύρια μέσα πρόσβασης σε υπηρεσίες και τεχνολογικές λύσεις. - **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

🌿 Χρειάζεται καταγραφή και ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης, τη λειτουργία μητροπολιτικών δικτύων και άλλων υποδομών ευρυζωνικότητας που χρηματοδοτήθηκαν μέχρι σήμερα.

🌿 Εκτίμηση του κόστους – οφέλους από την ανάπτυξη τοπικών ευρυζωνικών δικτύων, καθώς ευρυζωνικότητα προσφέρουν ιδιώτες πάροχοι.

🌿 Χρειάζεται συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες ΤΠΕ ώστε να βελτιωθεί (1) η κοινοτική χρηματοδότηση μέσω μόχλευση και (2) η βιωσιμότητα των προϊόντων και υπηρεσιών.

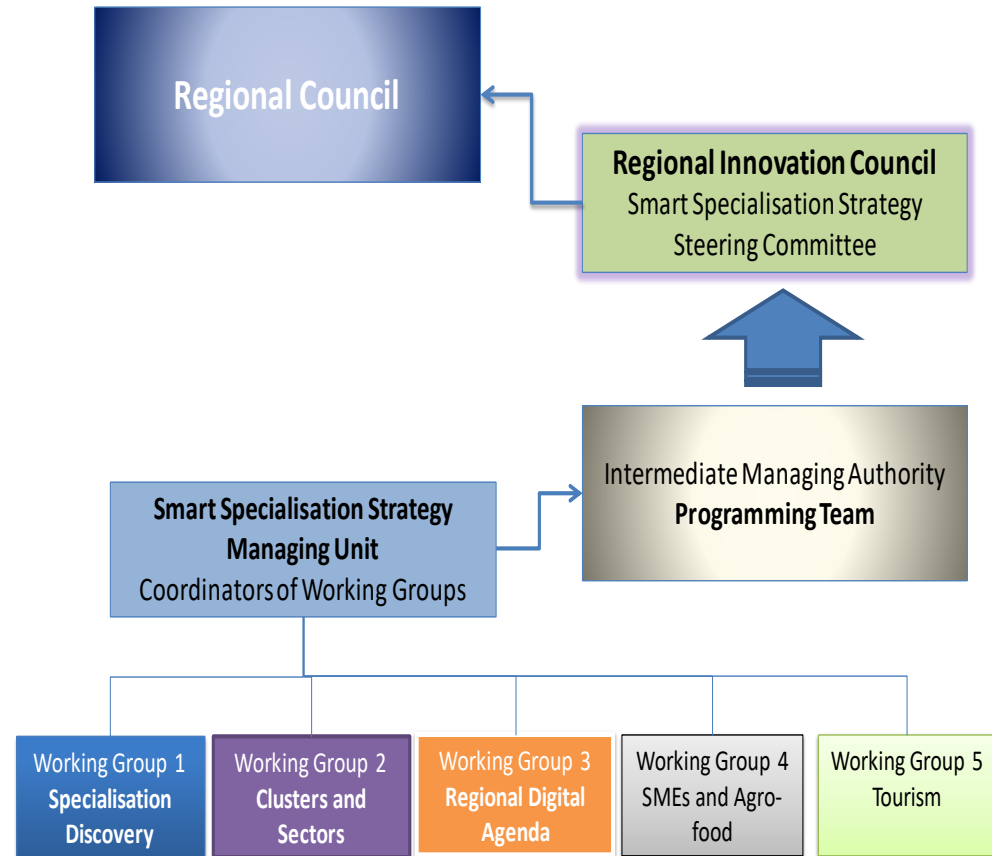
🌿 Πρέπει να επανα-αξιολογηθούν τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και βιωσιμότητας των ευρυζωνικών έργων και υπηρεσιών μετά την περίοδο ενίσχυσης.

Διακυβέρνηση στρατηγικής RIS3

Διακυβέρνηση RIS3: Εκ των κάτω

Διοίκηση τριών επιπέδων

1. Το Περιφερειακό Συμβούλιο (ΠΣ) ως θεσμό απόφασης / επικύρωσης της στρατηγικής.
 2. Την **Περιφερειακή Επιτροπή Καινοτομίας** με τη συμμετοχή των φορέων επιχειρήσεων, ΑΕΙ, δημοσίου τομέα, κοινωνίας για εισήγηση της στρατηγικής στο Π.Σ.
 3. Θεματικές ομάδες εργασίας για βασικά ζητήματα της έξυπνης εξειδίκευσης και συντονισμό από την ΕΔΑ.
- Καθώς η Εξ.Εξειδ. αφορά στον εκσυγχρονισμό και διαφοροποίηση των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας, **ηγετικό ρόλο στον καθορισμό προτεραιοτήτων πρέπει να έχουν οι επιχειρηματίες και ο ιδιωτικός τομέας.**

• Ανεξάρτητα από ποιός συμμετέχει στο RIS3, η διαδικασία πρέπει να βασίζεται σε διάλογο και στη συμφωνία των εταίρων.

Επιτροπή Καινοτομίας: Διαφανή κριτήρια επιλογής

Επιδόσεις

Επιλογή επιχειρήσεων

- Μεγάλος κύκλος εργασιών
- Υψηλός ρυθμός ανάπτυξης
- Μεγάλες εξαγωγές
- Συμμετοχή σε έργα E&A FP
- Πετυχημένα start-ups

Φορείς τεχνολογίας

- ✱ Προσανατολισμός στη βιομηχανική έρευνα
- ✱ Συμβόλαια με επιχειρήσεις
- ✱ Μεγάλη δραστηριότητα σε FP
- ✱ Διαχείριση ερευνητικών υποδομών και test-beds

Θεσμικά

Δημόσια διοίκηση

- ✱ Περιφερειακές αναπτυξιακές εταιρείες
- ✱ Εκπροσώπηση των γεωγραφικών ενοτήτων
- ✱ Ικανότητα διαχείρισης έργων

ΜΚΟ

- Ανοικτές πρωτοβουλίες / open coffee
- Δίκτυα παραγωγών
- Μη κερδοσκοπικές πρωτοβουλίες γνώσης
- Πρωτοβουλίες open source

Workshop συμπεράσματα

- Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θα προωθήσει μια ανοικτή πολιτική και τη συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας στη στρατηγική RIS3.
- Το RIS3 δίνει τη δυνατότητα στην Περιφέρεια να εντάξει σε μια ενιαία στρατηγική όλες τις δημόσιες παρεμβάσεις από το περιφερειακό και τα τομεακά Ε.Π. Διαμόρφωση των προτεραιοτήτων, επιλογών έξυπνης εξειδίκευσης και μεγάλων έργων / παρεμβάσεων σε συνεργασία με τα τομεακά-εθνικά προγράμματα.
- Προσήλωση της Περιφέρειας στην εκ των κάτω διοίκηση της στρατηγικής, οργανωμένη συμμετοχή στη διακυβέρνηση.
- Δημιουργία Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας.
- Έναρξη της διαβούλευσης και συμμετοχικών διαδικασιών.

*Καλή επιτυχία στη
στρατηγική RIS3*